

ÖNSKESTATSMINISTER OCH ÖNSKEREGERING

ELISABETH FALK OCH HENRIK OSCARSSON

Sammanfattning

Regeringsfrågan är central inför svenska val. I en parlamentariskt turbulent tid blir frågan om hur Sverige ska regeras än mer brännande. Frågor om vad som kommer att hända efter valet – hur framtida regeringsunderlag kan se ut och vem som i så fall blir regeringschef – upptar en icke oväsentlig del av medievalrörelsen. Väljarna har små möjligheter att direkt påverka regeringsbildning och val av regeringschef. Men väljarna har förstås önskemål om framtida regeringar som är viktiga i deras egna överväganden om partivalet. I det här kapitlet använder vi data från SOM- och Valundersökningar från perioden 1968–2021 för att analysera svenska folkets önskestatsministrar och önskeregeringar. Resultaten visar bland annat att Socialdemokraternas partiordförande Magdalena Andersson var den mest önskade statsministern under hösten 2021 med 34 procent, vilket är en klart större andel än för Moderaternas partiledare Ulf Kristersson (24 procent). Och de två önskeregeringar som samlade störst andel svenskar bakom sig var båda trepartiregeringar: en S-V-MP-regering (9,4 procent) och en M-KD-SD-regering (9,0 procent).

Svenska val är partival. Någon möjlighet för väljarna att i röstbåset uttrycka några som helst önskemål om regeringens sammansättning eller om regeringschef existerar inte. Vi väljer partier, inte regering. Regeringsbildning sker efter valet, och valet av regeringschef görs indirekt av våra 349 riksdagsledamöter. Så fungerar det i ett parlamentariskt system. Delegeringskedjan är tydlig.

Detta faktum hindrar förstås inte att regeringsfrågan under lång tid har varit en central fråga i svenska valrörelser. Vem tar vem? Vem bildar regering? Vilka partier kommer att ingå i regering och regeringsunderlag? Vad är partiernas första-, andra och tredjehandspreferenser i regeringsfrågan? Vilka partier kommer rösta grönt, gult eller rött när talmannens förslag till statsminister så småningom hamnar på riksdagens bord?

Väljare i parlamentariska system behöver dock ta hänsyn till regeringsfrågan när de röstar. Uppgiften är långt ifrån enkel. Väljaren behöver göra svåra bedömningar baserat på åtminstone tre grundläggande uppgifter. För det första behöver väljarna värdera de koalitionssignaler som partierna sänder under valrörelserna. För det andra behöver väljaren försöka uppskatta sannolikheten för att partier efter valet faktiskt kommer att kunna samarbeta, förhandla, ingå överenskommelser eller bilda regering tillsammans. För det tredje behöver väljarna försöka bilda sig en uppfatt-

ning om hur alla andra tänker rösta, det vill säga hur partiernas styrkeförhållanden kan komma att se ut efter valet, det vill säga vilka partier som vinner och förlorar (Blais m.fl., 2006; Bowler m.fl., 2010; Duch m.fl., 2010). I ett parlamentariskt ovisst läge kan fyraprocentsspärrar och olika partikonstellationers samlade röststöd göra det särskilt svårt att bedöma var tyngdpunkten i den förda regeringspolitiken sannolikt kommer att ligga under nästa mandatperiod.

I ljuset av regeringsfrågans ständiga närvaro i svenska valrörelser och betydelse för väljares strategiska överväganden i samband med valen är väljarnas önskemål om regeringar och regeringschef intressant att studera närmare. Under lång tid har svarande i Valundersökningarnas förvalsstudier fått uttrycka sina önskemål.¹ Mätningarna av önskestatsminister och önskeregering syftar till att uppskatta hur stor andel av väljarna som står bakom olika tänkbara konstellationer av partier. Vi vill mäta legitimiteten i tänkbara regeringsunderlag och om en majoritet av väljarna står bakom den regeringschef som tolereras av en folkvald riksdag.

I det här kapitlet sammanfattar vi några huvudresultat från äldre och nya mätningar av väljarnas önskeregeringar och önskestatsministrar (se Falk & Oscarsson, 2018a; 2018b; Oscarsson & Holmberg, 2016). De tidigaste resultaten är hämtade från Valundersökningen 1968 och den senaste från den nationella SOM-undersökningen under den historiska hösten 2021. Historisk eftersom en kvinna – Socialdemokraternas partiordförande Magdalena Andersson – för första gången valdes till statsminister i Sverige.

Väljarna vill ha Magdalena Andersson som statsminister

Trots faktumet att vi i Sverige inte röstar fram vår blivande regeringschef har respondenter i valundersökningarnas förvalsstudier sedan 1991 och i den nationella SOM-undersökningen 2017 och 2021 fått möjlighet att uppge vem de vill se som statsminister efter det kommande valet. Hur stor andel har då en uppfattning om vem de vill se som blivande statsminister och vem har de önskat? I tabell 1 gör vi en detaljerad redovisning av resultaten från de tre senaste mätningarna. Av de som besvarade 2017 års SOM-undersökning var det 52 procent som uppgav ett namn. Motsvarande siffra i 2021 års SOM-undersökning var 59 procent. Med andra ord är det över hälften av de som besvarade undersökningen som faktiskt har en uppfattning i frågan. Den största andelen av svaren från SOM-undersökningen 2021 kom in under slutet av september och oktober månad – med andra ord innan Magdalena Andersson formellt hade valts till partiordförande på Socialdemokraternas partikongress som ägde rum i november. Flest omnämmanden fick Magdalena Andersson, som nästan 34 procent angav som deras önskestatsminister. Alltså hade Magdalena, redan innan hon formellt hade valts som ny partiordförande för Socialdemokraterna, blivit den kandidat som över en tredjedel av de svarande namngav som deras önskestatsminister.

Rangordningen i tabellen följer, för de tre första namnen, partiernas stöd baserat på hur det såg ut i SCB:s partisympatiundersökning i november 2021 (SCB,

2021). Däremot hamnar Centerns Annie Lööf på fjärde plats i listan, med tre procentenheters större stöd än V-ledaren Nooshi Dadgostar, medan i partisympatiundersökningen var skillnaden mellan partiernas stöd inom osäkerhetsmarginalen. Sedan Valundersökningen 2018 har Annie Lööf och Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson bytt plats i listan över önskeministrar – Jimmie har klättrat upp medan Annies stöd har minskat. Även Moderaternas Ulf Kristerssons stöd har minskat – en nedgång på nästan fem procentenheter – även om han dessförinnan ökade stort i andel omnämmanden från mätningen 2017 till 2018. Nooshi Dadgostar får ungefär lika stort stöd som sin föregångare på partiledarposten, Jonas Sjöstedt.

Tabell 1 Svenska folkets önskestatsministrar, 2017, 2018 och 2021 (antal, procent)

Önskestatsminister 2017	Antal svar	Andel	Önskestatsminister 2018	Antal svar	Andel	Önskestatsminister 2021	Antal svar	Andel
1. Stefan Löfven	341	36,1	1. Ulf Kristersson	358	28,9	1. Magdalena Andersson	322	33,8
2. Annie Lööf	172	18,2	2. Stefan Löfven	316	25,5	2. Ulf Kristersson	230	24,1
3. Jimmie Åkesson	87	9,2	3. Annie Lööf	160	12,9	3. Jimmie Åkesson	108	11,3
4. Ulf Kristersson	69	7,3	4. Jimmie Åkesson	120	9,7	4. Annie Lööf	78	8,2
5. Carl Bildt	42	4,4	5. Jonas Sjöstedt	57	4,6	5. Nooshi Dadgostar	47	4,9
6. Jonas Sjöstedt	30	3,2	6. Ebba Busch Thor	21	1,7	6. Ebba Busch	35	3,7
7. Jan Björklund	30	3,2	7. Jan Björklund	19	1,5	7. Stefan Löfven	17	1,8
8. Fredrik Reinfeldt	27	2,9	8. Gudrun Schyman	19	1,5	8. Fredrik Reinfeldt	7	0,7
9. Margot Wallström	25	2,6	9. Margot Wallström	14	1,1	9. Nyamko Sabuni	6	0,6
10. Gudrun Schyman	18	1,9	10. Isabella Lövin	13	1,1	10. Mikael Damberg	5	0,5
11. Ebba Busch Thor	11	1,2	11. Gustav Fridolin	13	1,1	11. Margot Wallström	5	0,5
12. Göran Persson	5	0,5	12. Fredrik Reinfeldt	8	0,7	12. Per Bolund	5	0,5
13. Anders Ygeman	4	0,4	13. Anders Ygeman	6	0,5	13. Göran Persson	4	0,4
14. Birgitta Ohlsson	4	0,4	14. Magdalena Andersson	5	0,4	14. Lena Hallengren	3	0,3
15. Jan Eliasson	3	0,3	15. Carl Bildt	3	0,2	15. Anders Ygeman	3	0,3
16. Mona Sahlin	3	0,3	16. Alice Bah Kuhnke	3	0,2	16. Ulla Andersson	2	0,2
17. Hanif Bali	3	0,3	17. Birgitta Ohlsson	2	0,2	17. Ann Linde	2	0,2
18. Anna Kinberg Batra	3	0,3	18. Barack Obama	1	0,1	18. Thomas Bodström	2	0,2
19. Isabella Lövin	3	0,3	19. Morgan Johansson	1	0,1	19. Elisabeth Svantesson	2	0,2
20. Maria Wetterstrand	3	0,3	20. Mikael Damberg	1	0,1	20. Andreas Norlén	2	0,2

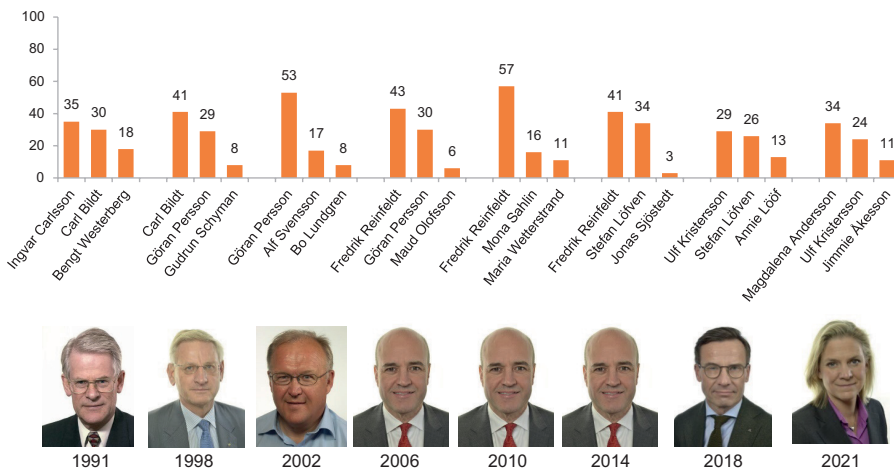
Kommentar: Frågan löd 'Vem skulle du helst vilja ha som statsminister i regeringen efter valet [år]?' . Fritextsvaren kodas enligt kodschema. Endast personer som uppgett ett namn på frågan om önskestatsminister ingår i analysen (946 personer år 2017, 1 445 personer år 2018 och 953 personer år 2021). Namn som inte kunnat identifieras som någon aktiv politiker redovisas inte i tabellen.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017 och 2021 samt den svenska Valundersökningen 2018.

I figur 1 visas de tre politiker som fått störst andel omnämmanden per mättillfälle sedan 1991. Fredrik Reinfeldt är den som fått högst andel omnämmanden vid ett

mättillfälle – i förvalsstudien inför valet 2010 (57 procent), tätt följt av Göran Persson 2002 (53 procent). Figuren visar också att det bara är dessa två, vid de två specifika mättillfällena, som fått en majoritet av de svarandes stöd. Andelen som nämnde Magdalena Andersson som sin önskestatsminister i SOM-undersökningen hösten 2021 är ungefär på samma nivåer som andelen som nämnde Ingvar Carlsson i förvalsundersökningen 1991.

Figur 1 Svenska folkets topp tre-önskestatsminister, 1991–2021 (procent)

Kommentar: Frågan löd 'Vem skulle du helst vilja ha som statsminister i regeringen efter valet [år]?' Fritextsvaren kodas enligt kodschema. Endast personer som uppgett ett namn på frågan om önskestatsminister ingår i analysen. Foton på önskestatsministrar är hämtade från riksdagen.se

Källa: Valundersökningarna 1991–2018 och den nationella SOM-undersökningen 2021.

I tabell 2 listas de fyra politiker som i den nationella SOM-undersökningen 2021 fått flest omnämmanden som önskestatsminister och visar hur stödet ser ut i olika befolkningsgrupper. Resultaten visar att stödet för Magdalena Andersson är högst bland äldre personer, där hon har ett stöd på 57 procent, medan motsvarande siffra bland 16–29-åringar är 17 procent. Vad gäller utbildningsnivå, har hon störst stöd bland personer med låg utbildning, där en majoritet önskar henne som statsminister. Inte helt oväntat är stödet lågt för Magdalena Andersson bland personer som identifierar sig till höger, men bland personer något till vänster liksom hos det egna partiets sympatisörer är stödet stort. Den önskestatsminister i tabellen som får störst andel omnämmanden av ett annat partis sympatisörer är just Magdalena Andersson, som är omnämnd som önskestatsminister av 44 procent av de svarande som sympatiserar med Miljöpartiet. Det är dock viktigt att notera att antalet som sympatiserar med Miljöpartiet är lågt i svarsunderlaget, vilket medför viss osäker-

het i resultaten. Resultaten visar också att var tredje person som sympatiserar med Vänsterpartiet, har omnämnt S-ledare som deras önskestatsminister. Att många uttrycker önskemål om andra partiers ledare som önskestatsminister visar om inte annat att väljarna låter verklighetsförankra sina önskningar.

Tabell 2 Svenska folkets önskestatsministrar, 2021 (procent)

	Magdalena Andersson	Ulf Kristersson	Jimmie Åkesson	Annie Lööf
Samtliga (n=953)	34	24	11	8
Kön				
Kvinnor (n=465)	38	19	9	9
Män (n=486)	30	29	13	7
Ålder				
16–29 år (n=84)	17	23	13	12
30–49 år (n= 254)	22	22	14	11
50–75 år (n=500)	38	27	10	6
76–85 år (n=115)	57	17	11	6
Utbildning				
Låg (n=125)	53	14	18	6
Medellåg (n=248)	30	27	19	3
Medelhög (n=212)	28	24	11	7
Hög (n=351)	34	26	3	13
Ideologisk identifikation				
Klart till vänster (n=128)	48	0	2	0
Något till vänster (n=245)	71	0	2	5
Varken till vänster eller till höger (n=184)	34	10	15	18
Något till höger (n=249)	6	51	16	12
Klart till höger (n=136)	1	60	25	2
Partisynpat				
Vänsterpartiet (n=111)	34	0	1	1
Socialdemokraterna (n=284)	78	0	1	2
Centerpartiet (n=82)	12	10	1	73
Liberalerna (n=15)	13	20	7	33
Moderaterna (n=208)	3	77	4	3
Kristdemokraterna (n=40)	3	43	0	0
Miljöpartiet (n=36)	44	3	0	0
Sverigedemokraterna (n=142)	5	23	64	0

Kommentar: Frågan löd 'Vem skulle du helst vilja ha som statsminister i regeringen efter valet [år]?' Fritextsvaren kodas enligt kodschema. Endast personer som uppgett ett namn på frågan om önskestatsminister ingår i analysen. Antalet svarande framgår av tabellen. Resultaten har avrundats till heltal.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Vidare har Moderaternas partiledare Ulf Kristersson större stöd bland män än bland kvinnor – motsatt till hur stödet för Magdalena Andersson ser ut bland kvinnor och män. Något som inte kommer som någon överraskning är det starka stöd Ulf Kristersson har bland personer som står till höger samt bland det egna partiets sympatisörer, följt av sympatisörer till Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Stödet för Jimmie Åkesson är relativt jämnt fördelat bland alla åldersgrupper. Resultaten visar också att han har ett större stöd bland dem med låg utbildningsnivå jämfört bland dem med hög utbildning. Slutligen visar resultaten i tabell 2 att Annie Lööf har något större stöd bland de två yngre åldersgrupperna jämfört med de två äldre åldersgrupperna. På vänster-höger skalan har C-ledaren störst stöd bland personer som säger sig stå varken till vänster eller till höger samt något till höger. Liksom de andra önskestatsministrarna i tabellen har Annie Lööf störst stöd bland partiets egna sympatisörer.

Väljarna önskar sig en blocköverskridande regering

I Valundersökningarna har vi frågat väljare om deras önskeregering ända sedan 1968. Det har historiskt varit relativt okomplicerat att kategorisera önskemålen i fyra huvudkategorier och beräkna andelen som önskar sig a) en socialdemokratisk enpartiregering, b) en koalition av högerpartier, c) en koalition av rödgröna partier och d) en regering med partier hämtade från båda de traditionella blocken i svensk politik. Resultaten presenteras i tabell 3 och visar att andelen som önskar sig en socialdemokratisk enpartiregering (a) har legat ganska stabilt i de mätningar som gjorts under de senaste 10 åren – mellan 2 och 7 procent. Vid jämförelse bakåt sett är stödet för en S-ledd regering däremot väldigt lågt, då motsvarande siffror under 60- och 70-talet låg runt 30 procent. Resultaten visar också att andelen som plockar ihop en alliansledd regering (b) är historiskt låg – från att ha haft sin toppnotering vid valet 2010 (40 procent), till att hösten 2021 vara nere på 9 procent. Stödet för en rödgrön koalition (c), där en önskeregering består av minst två partier av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, har varierat något över åren och får stöd av en sjättedel av de svarande i 2021 års SOM-undersökning.

Den typ av önskeregering som får störst stöd av de svarande, och så även har fått vid alla mättillfällen sedan förvalsundersökningen 2014, är en blocköverskridande regering (d). Denna kategori innebär alltså att den svarande har med både partier från det rödgröna och alliansblocket i sin önskeregering. Viktigt att notera är att denna kategori teoretiskt sett kan kamma hem fler kombinationer än de andra kategorierna som redovisas i tabellen. Att en så stor andel av den svenska befolkningen – fyra av tio – önskar sig en blocköverskridande regering, kan bero på flera faktorer. En möjlig förklaring är att de svarande kryssar i alla partier *förutom* de som man verkligen inte vill ha med i en kommande regering. Det skulle också kunna förklaras av att många kommuner i Sverige (49 procent år 2018) har ett blocköverskridande styre och att flera väljare har positiva erfarenheter av det (Falk, 2018:353).

Tabell 3 Svenska folkets önskeregering, 1968–2021 (procent)

År	Social- demokratisk enparti- regering	Borgerlig koalition (C, L, KD, M/ Alliansen)	Rödgrön koalition	Blocköver- skridande regering	Regeringar som inkluderar SD
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
VU 1968	36	23	3	25	–
VU 1976	29	21	8	19	–
VU 1979	32	27	8	16	–
VU 1985	32	20	10	14	–
VU 1994	24	16	13	31	–
VU 1998	18	15	15	24	–
VU 2002	23	11	14	22	–
VU 2006	15	29	15	24	–
VU 2010	7	40	23	13	–
VU 2014	4	16	21	26	–
SOM 2017	6	13	10	39	22
VU 2018	2	16	11	37	26
SOM 2021	4	9	16	40	31

Kommentar: Frågan löd 'Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter valet i år? Markera alla partier som du skulle vilja ha med i regeringen.' Svartalternativen löd 'V', 'S', 'C', 'L', 'M', 'KD', 'MP', 'SD', 'FI', 'Annat parti [fritextsvar]' samt 'Ingen uppfattning'. I SOM-undersökningen 2021 fanns inte FI med som fast svarsalternativ. Resultaten för 1968–2014 kommer från Valundersökningarnas förvalsstudier. Enbart personer som besvarat den öppna intervjufrågan om önskeregering ingår i procentbasen för åren 1968–2014. Andelen personer som ej besvarat den öppna frågan under dessa år uppgår till mellan 6–18 procent (6 procent 2014). I resultaten från Valundersökningen 2018 och den nationella SOM-undersökningen 2017 och 2021 är procentbasen de respondenter som svarat på frågan förutom de som uppgett 'Ingen uppfattning'. I kategorin borgerlig regering ingår svar som nämner tre eller fyra olika borgerliga partier. I Rödgrön-koalition ingår svaren S/V, V/S/MP eller S/MP. Blocköverskridande regering innefattar svar där minst något borgerligt parti nämns tillsammans med V, S eller MP. Resultaten summerar inte till 100 procent därför att det även finns svarspersoner utanför socialdemokratin som önskar sig enpartiregeringar bestående av enbart det parti som man röstar på. Dessutom är alla alternativ där FI eller SD nämns i olika regeringskoalitioner, eller ensamma, inte medtagna i analyserna av valundersökningarnas förvalsstudier till och med 2014. Därefter är SD medtagna i analyserna. Antalet svarande i analyserna för 2017 är 3 205 och 1 400 för 2021. I analysen av 2017 och 2021 års data från SOM-undersökningen har vi valt att inte koda bort personer som var yngre än 18 år. Antalet svarande i analyserna för 2018 är 1 445. Resultaten har avrundats till heltal.

Källa: Valundersökningarnas förvalsstudier 1968–2018 samt den nationella SOM undersökningen 2017 och 2021.

De förändrade parlamentariska förutsättningarna försvårar en rimlig jämförelse långt tillbaka i tiden. I tabell 3 har vi därför behövt lägga till en femte kolumn för att också få med Sverigedemokraterna. Vid de tre senaste mätningarna har mellan 22 och 31 procent av svenska folket valt att ta med SD i sin favoritregering, oftast i

kombination med Kristdemokraterna och Moderaterna (se tabell 6). Om vi väljer att räkna med Sverigedemokraterna som ett borgerligt parti i en blocköverskridande regering ökar andelen som önskar sig en blocköverskridande regering något jämfört med blocköverskridande regering utan SD.

I underlaget från SOM-undersökningen 2021 återfinns 164 unika kombinationer av önskeregeringar. De 20 vanligaste önskeregeringarna vid mätstillfällena 2017, 2018 och 2021 redovisas i tabell 4. Den önskeregering som får störst stöd bland de svarande hösten 2021 är en regering ledd av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, som får ett stöd på 9,4 procent. Ett konservativt block, bestående av Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna, kammar samtidigt hem ungefär lika stort stöd (9 procent). De två nästkommande regeringsalternativen – L-M-KD-SD och V-S-C-MP – får också ungefär lika stort stöd vardera – drygt 5 procent. En stor förändring i 2021 års undersökning jämfört med 2017 och 2018 är att Alliansen, som vid mätstillfället 2017 och 2018 låg på förstaplats över svenska folkets önskeregering, har halkat ner till en sjätteplats hösten före valet 2022. I förvalsundersökningen 2018 var det 10,9 procent som plockade ihop en Alliansledd regering, medan motsvarande siffra hösten 2021 är 3,8 procent.

Tabell 4 De tjugo vanligaste önskeregeringarna, 2017, 2018 och 2021 (procent)

Vanligaste önskeregering 2017		Vanligaste önskeregering 2018		Vanligaste önskeregering 2021	
1.	C-L-M-KD 7,6	1.	C-L-M-KD 10,9	1.	V-S-MP 9,4
2.	S 6,4	2.	V-S-MP 6,3	2.	M-KD-SD 9,0
3.	V-S 4,5	3.	M-SD 4,7	3.	L-M-KD-SD 5,9
4.	C-L-M 3,9	4.	M-KD-SD 4,5	4.	V-S-C-MP 5,2
5.	S-C-L 3,8	5.	V-S-MP-FI 3,5	5.	S 3,9
6.	V-S-MP 3,6	6.	C-L-M 3,5	6.	C-L-M-KD 3,8
7.	V-S-MP-FI 3,2	7.	S-C-L 3,2	7.	V-S 3,8
8.	SD 3,1	8.	V-S 3,0	8.	V-S-C 3,8
9.	KD-SD 3,0	9.	SD 2,6	9.	L-M-KD 3,2
10.	M-KD-SD 2,5	10.	L-M-KD-SD 2,3	10.	S-C 2,9
11.	S-C 2,1	11.	S 2,3	11.	S-C-MP 2,9
12.	C-L-M-KD-SD 1,8	12.	S-M 2,3	12.	S-MP 2,2
13.	S-C-MP 1,7	13.	S-C 1,9	13.	M-SD 2,1
14.	S-MP 1,5	14.	V-S-C-MP 1,9	14.	S-C-L 1,8
15.	M 1,5	15.	C-L-M-KD-SD 1,7	15.	SD 1,6
16.	S-M 1,4	16.	S-MP 1,5	16.	M-KD 1,4
17.	S-SD 1,3	17.	S-C-L-MP 1,5	17.	S-M 1,4
18.	S-C-L-MP 1,3	18.	S-C-MP 1,5	18.	C-L-M 1,3
19.	V-S-FI 1,3	19.	M 1,3	19.	S-M-SD 1,2
20.	V-S-C-L-M-KD-MP 1,3	20.	L-M-SD 1,3	20.	S-C-M 1,2

Kommentar: Frågan löd 'Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter valet i år? Markera alla partier som du skulle vilja ha med i regeringen.'. Antalet svarande på frågan i SOM-undersökningen 2017 är 3 205, i SOM-undersökningen 2021 1 400 och i den svenska valundersökningen 2018 1 445.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017 och 2021 samt den svenska Valundersökningen 2018.

Kampen om regeringsmakten är jämn när vi ser till resultaten i SOM-undersökningen 2021, genomförd ett knappt år före valet. Det är rimligt att förvänta sig att olika grupper av befolkningen önskar sig olika utgång av denna batalj. Hur stor andel i olika grupper har då önskat sig något av de två toppalternativen som sin önskeregering? I tabell 5 går det att utläsa att kvinnor i högre utsträckning än män önskar sig en regering bestående av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Tabell 5 Andel som önskar sig de två vanligaste önskeregeringarna 2021 i olika befolkningsgrupper (procent)

	V-S-MP	M-KD-SD
Samtliga (n=1 400)	9	9
Kön		
Kvinnor (n=668)	12	7
Män (n=729)	6	11
Ålder		
16–29 år (n=135)	10	7
30–49 år (n=380)	11	10
50–75 år (n=730)	9	9
76–85 år (n=155)	7	6
Utbildning		
Låg (n=180)	5	9
Medellåg (n=386)	6	11
Medelhög (n=321)	7	10
Hög (n=494)	15	7
Ideologisk identifikation		
Klart till vänster (n=163)	39	0
Något till vänster (n=349)	16	0
Varken till vänster eller till höger (n=335)	3	8
Något till höger (n=372)	0	14
Klart till höger (n=162)	1	26
Partisynpat		
Vänsterpartiet (n=151)	42	0
Socialdemokraterna (n=393)	13	0
Centerpartiet (n=120)	0	0
Liberalerna (n=39)	0	0
Moderaterna (n=301)	0	13
Kristdemokraterna (n=58)	0	17
Miljöpartiet (n=53)	21	0
Sverigedemokraterna (n=190)	0	36

Kommentar: Frågan löd 'Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter valet i år? Markera alla partier som du skulle vilja ha med i regeringen.' Antalet svarande per grupp framgår av tabellen. Resultaten har avrundats till heltal.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Ett annat mönster som syns i tabellen är att personer med hög utbildning i högre utsträckning önskar sig en regering bestående av V-S-MP. Vidare visar också resultaten, inte helt oväntat, att personer som identifierar sig med att stå till höger på vänster-höger skalan, i högre utsträckning önskar sig en konservativ regering, bestående av M, KD och SD. Motsvarande mönster syns bland dem som säger sig stå till vänster, där en större andel har kryssat i en V-S-MP-regering.

Vi avslutar analyserna av väljarnas önskeregering inför valet 2022 med att studera strukturen i väljarnas önskningar om vilka partier som de tycker bör ingå i en regering. I tabell 6 visas hur ofta de olika partierna nämns tillsammans med andra partier i en önskeregering. Av tabellen går det att utläsa att Moderaterna och Kristdemokraterna är de två partier som oftast nämns tillsammans i en önskeregering (32 procent), tätt följt av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet (31 procent). De två partier som nämns tillsammans i en önskeregering i lägst utsträckning är Sverigedemokraterna och Miljöpartiet (3 procent). De partier som Sverigedemokraterna nämns i högst utsträckning med när väljarna får önska vilka partier som ska ingå i sin önskeregering är Moderaterna (26 procent) och Kristdemokraterna (20 procent). Resultaten i tabellen visar också att partier som står varandra nära ideologiskt ofta nämns tillsammans i de svarandes önskeregering.

Tabell 6 Svenska folkets önskeregeringar 2021: Andel som nämner ett parti ensamt, sammanlagt och tillsammans med andra partier (procent)

Parti i önskeregeringen	...nämns tillsammans med								Nämner partiet ensamt	Nämner Partiet
	V	S	C	L	M	KD	MP	SD		
Vänsterpartiet	–								1	34
Socialdemokraterna	31	–							4	58
Centerpartiet	15	29	–						0	39
Liberalerna	5	12	17	–					0	31
Moderaterna	6	15	18	24	–				1	49
Kristdemokraterna	4	7	11	18	32	–			0	34
Miljöpartiet	21	30	17	8	8	4	–		0	34
Sverigedemokraterna	4	8	5	10	26	20	3	–	2	31

Kommentar: Frågan löd 'Vilket eller vilka partier skulle Du helst vilja ha med i regeringen efter valet i år? Markera alla partier som du skulle vilja ha med i regeringen.' Procentbasen är de respondenter som svarat på frågan förutom de som uppgett *Ingen uppfattning* (n=1 400). Kombinationer med övriga partier redovisas inte i tabellen. Längst till höger i tabellen visas andelen som nämnt en önskeregering bestående av ett enda parti respektive andelen som nämnt partiet som del av sin önskeregering. Resultaten har avrundats till heltal.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Få väljare kommer att bli nöjda

Resultaten i det här kapitlet visar tydligt att Magdalena Andersson är den politiska ledare som flest vill se som Sveriges statsminister efter valet 2022. Hon leder klart före tvåan Ulf Kristersson. Samtidigt har hon inte stöd från någon majoritet av de tillfrågade, utan från en dryg tredjedel. Ännu lägre stöd finns det för de vanligaste önskeregeringarna när vi ber respondenterna plocka ihop sin egen önskeregering. Däremot kan vi se att en blocköverskridande regering, alltså med partier hämtade från båda de traditionella blocken i svensk politik, noterar sin högsta skattning hittills vid mätningen hösten 2021. De två önskeregeringar som hamnar i topp när väljarna önskar – V-S-MP och M-KD-SD – får ungefär lika svagt stöd, runt 9 procent. Det är jämnt i den så kallade regeringsfrågan. Det enda vi med säkerhet kan uttala oss om är att en mycket liten andel väljare kommer få precis den regering som de önskat, oavsett vilken regering som kommer bildas efter valet 2022.

Not

- ¹ Valundersökningarna genomförs av Valforskningsprogrammet och Göteborgs universitet i samarbete med SCB. Mer information om valundersökningarna finns på Valforskningsprogrammets webbsida.

Referenser

- Blais, André, Aldrich, John H., Indridason, Indridi H. & Renan Levine (2006). Do voters vote for government coalitions? Testing Downs' Pessimistic Conclusion. *Party Politics*, 12(6): 691–705.
- Bowler, Shaun, Karp, Jeffrey A. & Todd Donovan (2010). Strategic coalition voting: Evidence from New Zealand. *Electoral Studies*, 29(3): 350–357.
- Duch, Raymond M., May, Jeff & David A. Armstrong (2010). Coalition-directed Voting in Multiparty Democracies. *American Political Science Review*, 104(4): 698–719.
- Falk, Elisabeth & Henrik Oscarsson (2018a). Svenska folkets önskestatsministrar och önskeregeringar 2017. I Ulrika Andersson, Anders Carlander, Elina Lindgren & Maria Oskarson (red) *Sprickor i fasaden*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Falk, Elisabeth & Henrik Oscarsson (2018b). *Väljarnas önskeregeringar 2018*. Valforskningsprogrammets rapportserie 2018:9. Göteborg: Valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet.
- Falk, Elisabeth (2018). Appendix. I Katarina Barrling & Sören Holmberg (red) *Demokratins framtid* (andra upplagan). Stockholm: Sveriges riksdag.
- Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (2016). *Svenska väljare*. Stockholm: Wolters Kluwer.

SCB (8 december 2021). *Partisimpatier november 2021*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/partisimpatier/partisympti-undersokningen-psu/pong/statistiknyhet/partisimpatier-november-2021/> [hämtad 2022-05-16]